

Розв'язання спорів між батьками щодо визначення порядку участі у вихованні дитини

У разі виникнення спору між батьками щодо участі у вихованні дитини один з батьків, що проживає окремо від дитини, подає службі у справах дітей за місцем проживання (перебування) дитини **заяву та документи (оригінали та копії)**:

- паспорт,
- свідоцтво про народження дитини,
- довідку про реєстрацію місця проживання,
- довідку з фактичного місця проживання (про склад сім'ї),
- свідоцтво про укладення або розірвання шлюбу (у разі наявності) або відповідне рішення суду.

Враховуючи вимоги чинного законодавства України та з метою оптимального вирішення спору між батьками щодо участі у вихованні дитини, рекомендуємо додатково надати:

- рішення суду про стягнення аліментів;
- інформацію щодо матеріального утримання дитини (довідка з місця роботи про доходи за останні 6 місяців із зазначенням про розмір утриманих аліментів на дитину або копії відповідних квитанцій);
- характеристику за місцем роботи чи проживання, належним чином завірену;
- довідку з місця навчання, виховання дитини;
- довідку про стан здоров'я дитини (за потребою);
- акт обстеження умов проживання;
- інші документи, які підтверджують факт виконання батьками своїх обов'язків щодо виховання та утримання дитини, їхнього ставлення до дитини, інших обставин, що мають істотне значення.

Відповідно до вимог ч. 1 ст. 159 Сімейного кодексу України, якщо той із батьків, з ким проживає дитина, чинить перешкоди тому з батьків, хто проживає окремо, у спілкуванні з дитиною та у її вихованні, зокрема якщо він ухиляється від виконання рішення органу опіки та піклування, другий із батьків має право звернутися до суду з позовом про усунення цих перешкод.

Розв'язання спорів між батьками щодо визначення місця проживання дитини

Відповідно до вимог ч. 1 ст. 161 Сімейного кодексу України, якщо мати та батько, які проживають окремо, не дійшли згоди щодо того, з ким із них буде проживати малолітня дитина, спір між ними може вирішуватися органом опіки та піклування або судом.

Для розв'язання спору, що виник між батьками, щодо визначення місця проживання дитини, один із батьків подає службі у справах дітей за місцем проживання дитини **заяву та документи (оригінали та копії)**:

- паспорт,
- свідоцтво про народження дитини,
- довідку про реєстрацію місця проживання,
- довідку з фактичного місця проживання (про склад сім'ї),
- свідоцтво про укладення або розірвання шлюбу (у разі наявності) або відповідне рішення суду,
- довідку з місця навчання, виховання дитини,
- довідку про сплату аліментів (у разі наявності),
- довідку про доходи за останні шість місяців або копію декларації про доходи, засвідчену в установленому порядку,
- довідку від нарколога, психіатра,
- довідку з місця роботи,
- характеристику за місцем роботи чи проживання, належним чином завірену,
- довідку про стан здоров'я дитини (за потребою),
- інші документи, які вказують на ставлення батьків до виконання батьківських обов'язків, особисту прихильність дитини до кожного з них, стан здоров'я дитини та інші обставини, що мають істотне значення.

У разі коли батьки дитини проживають у межах різних адміністративно-територіальних одиниць, той із батьків, який подав заяву про визначення місця проживання дитини з ним, звертається до служби у справах дітей за місцем свого проживання для здійснення обстеження його житлово-побутових умов та складення акту обстеження умов проживання. Зазначений акт передається заявником до служби у справах дітей за місцем проживання дитини, працівник якої проводить з ним бесіду.

Підтвердження місця проживання дитини під час вирішення питання її тимчасового виїзду за межі України

Відповідно до пункту 72-1 постанови Кабінету Міністрів України від 24.09.2008 року №866 для підтвердження місця проживання дитини під час вирішення питання її тимчасового виїзду за межі України з метою, визначеною ч. 5 ст. [157 Сімейного кодексу України](#) (лікування, навчання, участі дитини в дитячих змаганнях, фестивалях, наукових виставках, учнівських олімпіадах та конкурсах, екологічних, технічних, мистецьких, туристичних, дослідницьких, спортивних заходах, оздоровлення та відпочинку дитини за кордоном, у тому числі у складі організованої групи дітей), той з батьків, із ким проживає дитина, подає до служби у справах дітей за місцем проживання дитини **заяву та документи (оригінали та копії)**:

- паспорт заявника;
- паспорт дитини (у разі наявності);

- довідку про реєстрацію місця проживання заявника (коли в паспорті відсутні дані про реєстрацію місця проживання);
- довідку про реєстрацію місця проживання дитини;
- свідоцтво про народження дитини;
- рішення суду про розірвання шлюбу (у разі наявності);
- підтвердження про відправлення рекомендованого листа згідно з вимогами, передбаченими абзацом першим ч. 5 ст. [157 Сімейного кодексу України](#) (у разі наявності);
- копію документа, виданого лікарсько-консультативною комісією лікувально-профілактичного закладу, в порядку та за формою, встановленими МОЗ (подається для тимчасового виїзду за межі України дитини з інвалідністю, дитини, яка хворіє на тяжкі перинатальні ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісне орфанне захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкі психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня, або на утримання дитини, яка отримала тяжкі травми, потребує трансплантації органа або паліативної допомоги).

Підставами для відмови у затвердженні висновку про підтвердження місця проживання дитини для її тимчасового виїзду за межі України є:

- неподання заявником документів, передбачених вищевказаним пунктом;
- наявність рішення суду, в якому визначено місце проживання дитини з іншим із батьків, або відкриття провадження у справі щодо визначення місця проживання дитини.

Згідно ст. 157 Сімейного кодексу України той із батьків, з яким за рішенням суду визначено або висновком органів опіки та піклування підтверджено місце проживання дитини, крім того з батьків, до якого застосовуються заходи примусового виконання рішення про встановлення побачення з дитиною та про усунення перешкод у побаченні з дитиною, самостійно вирішує питання тимчасового виїзду за межі України на строк, що не перевищує одного місяця, з метою лікування, навчання, участі дитини в дитячих змаганнях, фестивалях, наукових виставках, учнівських олімпіадах та конкурсах, екологічних, технічних, мистецьких, туристичних, дослідницьких, спортивних заходах, оздоровлення та відпочинку дитини за кордоном, у тому числі у складі організованої групи дітей, та у разі, якщо йому відомо місце проживання іншого з батьків, який не ухиляється та належно виконує батьківські обов'язки, інформує його шляхом надсилання рекомендованого листа про тимчасовий виїзд дитини за межі України, мету виїзду, державу прямування та відповідний часовий проміжок перебування у цій державі.

Той із батьків, з яким за рішенням суду визначено або висновком органів опіки та піклування підтверджено місце проживання дитини, самостійно вирішує питання тимчасового виїзду за межі України на строк до одного місяця та більше з метою лікування, навчання, участі дитини в дитячих змаганнях, фестивалях, наукових виставках, учнівських олімпіадах та конкурсах, екологічних, технічних, мистецьких, туристичних, дослідницьких, спортивних заходах,

оздоровлення та відпочинку дитини за кордоном, у тому числі у складі організованої групи дітей, у разі:

1) наявності заборгованості зі сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за чотири місяці, підтвердженої довідкою про наявність заборгованості зі сплати аліментів;

2) наявності заборгованості зі сплати аліментів, підтвердженої довідкою про наявність заборгованості зі сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за три місяці, якщо аліменти сплачуються на утримання дитини з інвалідністю, дитини, яка хворіє на тяжкі перинатальні ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісне орфанне захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкі психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня, або на утримання дитини, яка отримала тяжкі травми, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги, що підтверджується документом, виданим лікарсько-консультативною комісією лікувально-профілактичного закладу в порядку та за формою, встановленими центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

Той із батьків, хто проживає окремо від дитини, який не ухиляється та належно виконує батьківські обов'язки, не має заборгованості зі сплати аліментів, звертається рекомендованим листом із повідомленням про вручення до того з батьків, з яким проживає дитина, за наданням згоди на виїзд дитини за межі України з метою лікування, навчання, участі дитини в дитячих змаганнях, фестивалях, наукових виставках, учнівських олімпіадах та конкурсах, екологічних, технічних, мистецьких, туристичних, дослідницьких, спортивних заходах, оздоровлення та відпочинку дитини за кордоном, у тому числі в складі організованої групи дітей.

У разі ненадання тим із батьків, з яким проживає дитина, нотаріально посвідченої згоди на виїзд дитини за кордон із зазначеною метою, у десятиденний строк з моменту повідомлення про вручення рекомендованого листа, той із батьків, хто проживає окремо від дитини та у якого відсутня заборгованість зі сплати аліментів, має право звернутися до суду із заявою про надання дозволу на виїзд дитини за кордон без згоди другого з батьків.

Довідка про наявність заборгованості зі сплати аліментів видається органом державної виконавчої служби, приватним виконавцем у порядку, встановленому законом.

Питання реєстрації/зняття з реєстрації місця проживання дітей

Питання реєстрації місця проживання громадян, у тому числі дітей, регулюються нормами Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні».

Згідно з вимогами статей 6,7 даного Закону України, реєстрація місця проживання особи та зняття з реєстрації місця проживання за заявою законного представника здійснюється за згодою інших законних представників.

Згідно з вимогами вищевказаного Закону України погодження з органами опіки і піклування здійснюється виключно у разі зняття з реєстрації місця проживання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб, стосовно яких встановлено опіку чи піклування.

У разі відмови одного із законних представників у реєстрації місця проживання дитини надання згоди органу опіки та піклування нормами чинного законодавства України не передбачено.

Вирішення спірних питань реєстрації та зняття з реєстрації місця проживання дитини можливе лише у судовому порядку за позовом її законного представника.

У разі звернення одного з батьків дитини до суду з позовом до іншого про розв'язання даного спору, представник органу опіки та піклування може бути залучений для захисту житлових прав дитини.

ЖИТТЯ ДИТИНИ ПІСЛЯ РОЗЛУЧЕННЯ БАТЬКІВ

Подружжя, які наважилися розірвати шлюб, чи можуть вони зберегти добрі взаємини між собою, а також стосунки зі своїми дітьми? І як звести до мінімуму психологічні травми дитини після розлучення батьків?

Дитина не винна у чварах батьків

Розлучення батьків – майже неминуча травма для їхньої дитини або дітей. Часто вони переживають значно більший стрес, ніж їхні батьки. Часом навіть зовні спокійні діти відчують глибокі душевні переживання. Насправді, все залежить від культури поведінки та спілкування подружжя, батькам варто пам'ятати, що дитина не винна у їхніх чварах. І якщо вони готові йти на зустріч один одному заради спокійного стану дитини, вони домовляться. Емоційні заперечення: я такий, а ти така, я пішов, а ти пішла - це не доросла розмова, адже при цьому кожен із подружжя залишається при своїх інтересах, а страждає дитина.

Наслідки

Іноді дитина замикається у собі, відчуває свою уявну провину і вважає себе джерелом розбіжності батьків. А часом діти стають гіперактивними, вимагаючи до себе постійної уваги. Прояви стресу у дитини можуть бути різними. Слід враховувати, що навіть при зовнішній байдужості і виправдань дорослих, що маленька дитина нічого не розуміє, безпосередні наслідки таких переживань, як правило, неминучі.

Як допомогти дитині впоратися з важкою ситуацією?

Батькам слід пояснити незмінність відносин члена сім'ї саме до дитини, сказати йому, що конфлікти, що відбуваються вдома, не відносяться до нього, що сам він ні в чому не винен. Треба пояснити дитині, що іноді дорослим людям краще жити окремо, ніж разом, так вони будуть щасливішими. Дитина повинна

зрозуміти, що навіть після розлучення батьки будуть про нього піклуватися і проводити вільний час, відзначати свята і дні народження.

Для того, щоб пом'якшити наслідки ситуації розлучення, необхідно навіть з маленькою дитиною говорити про цю подію. Слід намагатися у присутності дитини говорити про інше батьку тільки у поважному тоні, щоб у дитини не виникло сумнівів, що його стали менше любити. По можливості, поясніть доступно для дитини причини розлучення, не варто йти від питання "чому це відбулося", але при цьому не слід вдаватися в непотрібні деталі.

Намагайтеся у цей важкий час побалувати його, частіше проводити час разом, говорити дитині про те, як сильно ви його любите. Можливо, після розлучення буде потрібна допомога дитячого психолога. На жаль, деякі діти беруть розлучення настільки близько до серця, що у них починаються проблеми зі здоров'ям - зокрема, страждає серцево-судинна система. Батькам потрібно уважно стежити за дитиною, своєчасно звернутися за допомогою до фахівця. Депресія, замкнутість, смуток і безсоння - ось лише деякі наслідки розлучення для дітей. У них виникає почуття тривожності і непотрібності. Довга відсутність одного з батьків може викликати у дитини смуток і спустошення, неможливо передбачити реакцію дитини на розлучення.

Мати або батько поодиноці можуть виявитися нездатними надати дитині матеріальну підтримку, якої вона потребує, тому розлучення впливає на дитину безпосередньо. Другий шлюб батьків викликає додаткові труднощі, оскільки діти не завжди приймають подружжя своїх батьків.

Батьки повинні намагатися зберегти дружні відносини після розлучення заради дитини. Не варто забувати і про те, що за долю дитини несуть відповідальність обидва батьки - дитина не буває "колишньою".

Якщо батькові і матері вдалося зберегти спокійні відносини після розлучення, надалі їм буде простіше вирішувати проблеми, що стосуються спільної дитини, і розраховувати на допомогу один одного у складних ситуаціях. Нормальне спілкування необхідно для дітей, адже їм важливо і потрібно знати, відчувати, що хоч батьки і живуть окремо, вони як і раніше цінують один одного.

З колишнім чоловіком або дружиною слід детально обговорити можливість зустрічей і спілкування з дитиною. Не слід перешкоджати розвитку відносин і позбавляти одного з батьків участі у вихованні дитини. Така поведінка лише загострить ситуацію, ви караєте не колишнього чоловіка або дружину, а свою дитину.

Розлучення батьків, говорять психологи, утричі збільшує можливість розлучення у майбутньому їхніх дітей. А у малюків, котрі зростали у повній сім'ї, у дорослому віці розпадається лише один із двадцяти шлюбів.

Відносини дитини з батьками після розлучення

Коли дитина відмовляється спілкуватися з одним із батьків, намагайтеся відновити стосунки. Можливо, таким чином дитина намагається підтримати залишеного із батьків, особливо якщо бачить, як той страждає.

Іноді підлітки починають маніпулювати дорослими, намагаючись діяти у своїх інтересах.

Щоб виключити ситуацію насильства, інцесту, будьте уважні до слів дитини, дізнайтеся думку близьких знайомих, щоб перевірити реальність загрози і, якщо необхідно, забезпечити безпеку.

Дитина відчуває себе продовженням двох людей, батька і матері, і якщо їй не дозволено любити одного з них може відчувати себе розколотою надвоє.

Дітям важливо мати позитивне уявлення про обох батьків: бути сином або дочкою «зрадника» або «зрадниці» і при цьому відчувати себе упевненим, успішним, гарним - неможливо.

Світ дитини після розлучення батьків змінився, відповідальність за це несуть обоє - значить, їм обом доведеться з'ясувати справжню мотивацію дитини і разом обміркувати, як зберегти зв'язок.

В ідеалі мама і тато повинні підтримувати дружні відносини. Уважно поставтеся до того, що зараз дитині дуже сумно. Розлучення не з тих подій, які швидко забуваються. І, перш ніж найгірше буде позаду, знадобиться принаймні 2-3 роки. Намагайтеся бути терплячими.

Колишніх батьків не може і не повинно бути. Згадайте про інтереси дитини. Нехай у вас подружнє життя не склалося, але це не означає, що ваш шлюб був невдалим, адже ваші діти народжувалися і росли в любові! Не забороняйте колишньому чоловікові бачитися з дитиною, не шантажуйте його і не розповідайте дітям про ваш конфлікт. Адже спілкування батьків із дітьми - дуже важливо для обох сторін.

Є речі, які не варто робити ніколи і ні за яких обставин. В іншому випадку ви ризикуєте втратити довіру своєї дитини і приректи його на душевні страждання.

- ✓ **НІКОЛИ НЕ з'ясовуйте відносини при дитині.**
- ✓ **НІКОЛИ НЕ звинувачуйте свого малюка в тому, що він схожий на батька.**
- ✓ **НІКОЛИ НЕ вимовляєте фраз "тато нас більше не любить".**
- ✓ **НІКОЛИ НЕ диктуйте дитині, що він повинен сказати батькові і коли.**
- ✓ **НІКОЛИ НЕ бороніть спілкуванню батька з дітьми після розлучення.**

Сім'я створюється і функціонує як інститут не для пошуків прожитку, спільного проживання, буйства пристрастей тощо двох осіб різної статі. В ідеалі сім'я потрібна людству як середовище для повноцінного виховання дітей. Все інше - засіб. І природа боляче карає нас, коли ми ці цілі і засоби плутаємо. З'явилася дитина - тепер його виховання, і ніщо інше, стало метою для батьків.

Руйнуючи свою сім'ю, ми, на жаль, включаємо ланцюгову реакцію руйнування сімей в майбутніх поколіннях. У житті буває всяке, але для нас має бути законом: «Ми — великі, ти — маленький; ми даємо, і даємо з любов'ю, ти береш, і береш без осуду. Тому що, коли ти станеш великим, ти так само

передаси все, що зможеш, своїм дітям. І вони тебе не засудять, бо ти для них будеш «найкращим батьком на світі», якими і ми були для тебе».

У свідомості дитини повинні бути «тато» і «мама» разом, незалежно від того, як і де живуть носії цих його священних образів. Поняття «мама краще тата» і «тато краще мами» по суті своїй деструктивні, тому що «мама» і «тато» для дитини — не дві рівноправні особистості, як, наприклад, для судді, а два безумовно визнаних авторитету по виконанню чоловічий і жіночий ролі в світі людей.

Поради батькам

Батькам слід знати, що діти багато в чому копіюють їх поведінкові стереотипи. Дитинство - це час, коли діти ростуть і дізнаються про нове, і зовсім не час для дорослих переживань і стресів. Обов'язок обох батьків - створити здорову атмосферу для розвитку дитини.

Дайте дитині час, щоб звикнути до нового стану речей і життя з одним із батьків. Йому потрібен час, щоб пристосуватися до всіх змін, що відбулися.

Відразу скажіть дитині, що її провини у розлученні батьків немає. Зазвичай після розлучення батьків у дітей з'являється почуття провини без жодної видимої причини.

Розлучення жодним чином не зменшує батьківську відповідальність. Вам слід обов'язково зустрічатися з нею і проявляти турботу і увагу.

Не змушуйте дітей приймати вашу сторону і ніколи не втягуйте її в свої сварки й інтриги!!!